
Prohlášení rektora a děkanů fakult UK sídlících na pražském Albertově

Praha, 12. 11. 2015

Sedmnáctý listopad zaujímá v moderní historii českých zemí mimořádné místo. Poprvé vstoupil do našich dějin v roce 1939 v souvislosti s tragickými událostmi, jež následovaly po smrti studenta Univerzity Karlovy Jana Opletala a které vyvrcholily uzavřením českých vysokých škol nacistickými okupanty, popravou devíti studentů a uvězněním více než tisícovky dalších v koncentračním táboře Sachsenhausen, v němž mnozí z nich přišli o život. Podruhé se tak stalo v roce 1989, kdy proti studentům připomínajícím si události z roku 1939 a vyjadřujícím se kriticky na adresu vládnoucího režimu brutálně zasáhly policejní jednotky komunistického státu. Konečným důsledkem byl pád vlády a nastolení demokracie, jejímž nejzřetelnějším vyjádřením bylo zvolení Václava Havla prezidentem republiky.

Důvod, proč si výročí 17. listopadu každoročně připomínáme, je zjevný: v obou případech studenti vyjádřili kritický postoj k celospolečenskému dění a mnozí za to nesli těžké osobní následky. Nacistická ani komunistická moc nechtěla tolerovat ani nejmenší záchvěvy svobodného myšlení a nerozpakovaly se proti nim tvrdě zakročit. Jako největší nebezpečí přitom vnímaly inteligenci, kriticky a nezávisle smýšlející intelektuály, včetně představitelů českých vysokých škol a jejich studentů. Oběti nacistické zvěle z listopadu 1939 i ti, kteří byli zbiti v listopadu 1989, si proto zaslouží naši úctu a náš respekt.

Navzdory mnoha těžkostem a problémům, s nimiž se musíme v současnosti často složitě vyrovnávat, žijeme ve svobodné zemi. Tato svoboda nicméně není samozřejmá. Stará moudrost říká, že kdo o demokracii a o stav věcí veřejných každodenně nepečuje, přijde o ně. V dnešním překotně se měnícím světě to platí více než kdy jindy. Právě proto se my, členové akademické obce Univerzity Karlovy, hlásíme ke svobodě a demokracii stejně jako k principům, jež jsou s nimi neoddělitelně spojeny, tedy k lidskosti, toleranci, vstřícnosti a rovnosti před zákonem. Odkaz studentských listopadů nás zavazuje též k pomoci těm, kteří se ocitnou v nouzi. Proto rozhodně odsuzujeme všechny projevy lidské malosti včetně násilí, rasismu či nesnášenlivosti.

Představa, že by výročí 17. listopadu a symbolická místa spojená se studentským hnutím mohla být zneužita lidmi, jimž jsou netolerance, nenávist a nesnášenlivost naopak vlastní, stejně jako lidmi, kteří mají pro vzdělání, lidskou slušnost a kultivovanost pouze slova pohrdání, nás naplňuje hlubokým smutkem. Od všech takových projevů se proto co nejrozhodněji distancujeme, ať už by je vyjadřoval kdokoli. Odkaz 17. listopadu 1939 a 1989, spojený se svobodou a demokracií, budeme za všech okolností hájit.

Tomáš Zima, rektor Univerzity Karlovy
Aleksi Šedo, děkan 1. lékařské fakulty UK
Bohuslav Gaš, děkan Přírodovědecké fakulty UK
Jan Kratochvíl, děkan Matematicko-fyzikální fakulty UK